

Ресми рецензент PhD докторы, доцент Ризаходжаева Гүлнара Абдумажитқызы

6D011900 – Шетел тілі: екі шетел тілі мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған

Улсерик Кыдырбайқызы Орынбаеваның «Болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері» атты диссертациясы туралы жазбаша пікірі

p/n №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	<p>Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы</p>	<p>1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:</p> <p>1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі);</p> <p>2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы)</p> <p>3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)</p>	<p>Сәйкес келеді</p> <p>Ұ.Қ. Орынбаеваның «Болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері» деп аталатын диссертациясы болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивтік құзыреттілігін қалыптастыруды зерттеуге арналған. Орынбаева Ұ.Қ. өз зерттеу жұмысында рефлексиялық іс-әрекетке дайын, рефлексия әдістерін меңгерген маманның белгілі бір кәсіби маңызды қасиеттерін қалыптастыруды көздеген.</p> <p>Жоғары оқу орнында рефлексивті құзыреттілікті қалыптастыру, шетел тілі мұғалімінің мамандығына қойылатын талаптарды орындаудың маңызды шарты болып табылатындығын және оны қалыптастырудың деңгейі, шеттідік білім беруде болашақ шетел тілі мұғалімінің өз іс-әрекетінде кәсіби маңызды қасиеттерін жүзеге асыру дәрежесінде екендігін атап өткен.</p> <p>Болашақ шетел тілі мұғалімін даярлауда рефлексивті құзыреттілігін қалыптастыру ұғымына ғылыми объективті талдау жасалған.</p> <p>Зерттеу жұмысының өзектілігі Ұ.Қ. Орынбаева әлеуметтік сұраныс деңгейінде, тұжырымдамалық және теориялық деңгейде, ұйымдастырушылық-әдістемелік деңгейде және тәжірибелік-практикалық деңгейде талданған.</p> <p>Ұ.Қ. Орынбаеваның диссертациялық жұмысының тақырыбы аса өзекті ғылымның даму бағыттарындағы шеттідік білім беру бағдарламасына сәйкес, маңызды</p>

		зерттеу болып табылады.	
2.	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертациялық жұмыстың маңыздылығы ашылған. Болашақ мамандарды даярлауда құрастырылған оқу-әдістемелік кешен өз тиімділігін көрсетеді деп ойлаймын.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған	Жұмысты ізденуші өзі жазған. Зерттеу жұмысында сілтемелер көп берілген. Жұмыстың ғылыми аппараты зерттеу жұмыстарына қойылатын талаптарға сәйкес. Диссертацияда жасалған қортындылар шеттілік білім беру ережелерімен үндеседі.
		4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген.	Қарастырылып отырған жұмыс болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивтік құзыреттілігін қалыптастыруы алғашқы жұмыстардың бірі. Осы орайда жұмыстың өзектілігі айқын.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) айқындайды; 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды	Диссертация мазмұны зерттеу тақырыбын айқындайды. Әрбір тарау мен тараушалар бір-бірімен логикалық түрде үндеседі.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді	Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ	Үш бөлім, тоғыз тараушадан тұратын зерттеу жұмысы нәтижелерінің бірлігі сақталған, әр бөлім, әр тарауша тиянақты түйінделген. Зерттеу жұмысында келтірілген ғылыми тұжырымдар мен авторлық қорытындылар өзара сабақтастықта жүйеленген. Ғылыми зерттеудің ғылыми - әдіснамалық негізін анықтауда ингербелсенді әдістер кеңінен қолданылған. Ізденуші тұжырым жасауда теориялық еңбектер мен тәжірибелік мысалдарды ұтымды

	<p>пайдаланған.</p> <p>Рефлексия мәселесі қазақстан ғалымдары арасында кеңірек зерттелген. Рефлексивтік құзыреттілік мәселесін педагогикалық тұрғыдан зерттеген Ресей ғалымдарыныңда жұмыстары бар екендігін ағап өту керек. Ізденуші осы ғылыми жұмыстарға сыни талдау жасай алып, өз тұжырымдамасын берген және оның шетгiлдiк бiлiм беру процесiнде басымдылық жағын айқындай түскен.</p>		
	<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешiмдер (қағидағтар, әдiстер) дәлелденiп, бұрыннан белгiлi шешiмдермен салыстырылып бағаланған:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сыни талдау бар; 2) талдау жартылай жүргiзiлген; 3) талдау өз пiкiрiн емес, басқа авторлардың сiлтемелерiне негiзделген 	<p>Жұмыстың ғылыми нәтижелерi мен қағидағтары жартылай жаңа болып табылады. Себебi автордың әдiстемелiк бөлiмiде берген амалдары әдiстеме саласындағы белгiлi амалдар болып табылады.</p>	
5.	<p>Ғылыми жаңашылдық принципі</p>	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидағтар жаңа болып табыла ма?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады) <p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады) 	<p>Диссертацияның қортындылары жаңа. Бұрын әдiстемедә рефлексивтік құзыреттiлiк тұжырымдамасы қарастырылмаған. Жұмыста ұсынылған әрбiр тұжырым жаңа болып есептеледi.</p>
	<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешiмдерi жаңа және негiзделген бе?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады) 	<p>Диссертацияның талдау технологиялары жартылай жаңа болып табылады.</p>	
6.	<p>Негiзгi қорытындылардың негiздiлiгi</p>	<p>Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негiзделген/негiзделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)</p>	<p>Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан негiзделген. Олар жұмыстың мақсат-мiндеттерiне байланысты және логикалық тұрғыдан дұрыс көрiнедi.</p>
7.	<p>Қорғауға шығарылған негiзгi қағидағтар</p>	<p>Әр қағидағ бойынша келесi сұрақтарға жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Қағидағ дәлелдендi ме?</p>	<p>Бiрiншi ғылыми қағидағтың дәлелдiгi шетгiлдiк бiлiм берудiң лингвистикалық негiздегi мазмұнының ашылуымен дәлелденедi. Екiншi ғылыми қағидағтың дәлелдiгi болашақ шетел тiлi</p>

		<p>1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді</p> <p>7.2 Тривиалды ма? 1) ия; 2) жоқ</p> <p>7.3 Жаңа ма? 1) ия; 2) жоқ</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия; 2) жоқ</p>	<p>мұғалімінің рефлексивтік құзыреттілігінің қалыптастыру ғылыми-әдіснамалық қағидаларға сай жүргізілген теориялық білім мен дағдыларды өзара бірлікте жүзеге асыру мүмкіндігі.</p> <p>Үшінші ғылыми қағидағың дәлелдігі зерттеліп отырған мәселеге қатысты рефлексивті тапсырмалар болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін арттырып, өзін-өзі талдау, өзін-өзі бақылау қабілеттеріне талдау жасалған.</p> <p>Төртінші ғылыми қағидағың дәлелдігі болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивтік құзыреттілігінің қалыптастыру тиісті деңгейдегі кәсіби шетілілік коммуникация негізінде құрылымдық-мазмұндық моделін ұсынумен анықталған.</p> <p>Қағидаг тривиалды емес, авторлық жаңа, элективті курстың келешегі зор болғандықтан қолдану деңгейі кең болады деген ойдамын. Аталмыш қағидаг мақалада дәлелденген.</p>
<p>8.</p> <p>Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>	<p>8.1 Әдістеменің таңдауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған 1) ия; 2) жоқ</p> <p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) ия; 2) жоқ</p> <p>8.2 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған</p>	<p>Диссертацияның кіріспе бөлімінде ізденуші қолданатын әдістерін атап өткен. Әдістердің сипатталуы жұмыс барысында нақты жазылған.</p> <p>Ізденуші жұмысын дайындау барысында интернет ресурстарында өзінің тақырыбына сәйкес келетін ғылыми еңбектерді оқыған және ол жұмыстарға аналитикалық талдау жасаған.</p>	<p>Диссертацияның кіріспе бөлімінде ізденуші қолданатын әдістерін атап өткен. Әдістердің сипатталуы жұмыс барысында нақты жазылған.</p> <p>Ізденуші жұмысын дайындау барысында интернет ресурстарында өзінің тақырыбына сәйкес келетін ғылыми еңбектерді оқыған және ол жұмыстарға аналитикалық талдау жасаған.</p> <p>Жұмыстың қортындылары статистикалық талдау жасау арқылы дәлелденген.</p>

	<p>(педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p> <p>8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтеме жасау арқылы расталған, әсіресе теория негіздерін түйіндететін отандық, ресейлік және шет елдік ғалымдардың зерттеу нәтижелері мен ауқымды тұжырымдары жұмыста логикалық түрде дұрыс келтірілген.</p> <p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз</p>	<p>Жұмыста келтірілген мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтеме жасау арқылы расталған, әсіресе теория негіздерін түйіндететін отандық, ресейлік және шет елдік ғалымдардың зерттеу нәтижелері мен ауқымды тұжырымдары жұмыста логикалық түрде дұрыс келтірілген.</p> <p>Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті. Оның саны 168 бірліктен астам.</p>
<p>9</p> <p>Практикалық құндылық принципі</p>	<p>9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар:</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p> <p>9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p> <p>9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады?</p> <p>1) толығымен жаңа; 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Диссертацияның теориялық маңыздылығы екендігі айтылып кетті. Ұсынылып отырған диссертациялық жұмыс шеттiлiк бiлiм беру процесiнде болашақ шетел тiлi мұғалiмiнiң рефлексивтiк құзыреттiлiгiн қалыптастыруға байланысты ұсынылып отыр.</p> <p>Диссертацияның материалдары практикалық қолданыс таба алады. Зерттеу нәтижелерін жоғары және орта арнаулы педагогикалық оқу орындарында пайдалануға болады.</p> <p>Практикалық ұсыныстар жаңа болғанымен аздау көрінеді, тақырыптың маңыздылығы ұсыныстардың көлемін ұлғайтуды қажет етеді деп ойлаймын.</p>

10.	Жазу және ресімдеу сапасы	<p>Академиялық жазу сапасы:</p> <p>1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.</p>	Диссертацияны жазу стилі кейбір жерлерде ғылыми стильден кері әдістемелік сипаттау стилге жақындау.
-----	---------------------------	--	---

Орынбаева Улсерик Кыдырбайқызына 6D011900 «Шетел тілі: екі шетел тілі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға мүмкіндігі Диссертациялық кеңестің үлгі ережесінің 28 ескертуі бойынша Комитет алдында философия докторы (PhD) дәрежесін беру үшін Комитетке ұсыныс жасау туралы шешімді қолдаймын.

Ресми рецензент:

Ризаходжаева Құлнара Абдураманқызы
Яссауи университетінің атындағы
PhD докторы, докторлық қазақ-түрік
Кадр бөлімінің бастығы

